

Specificul obiceiurilor de iarnă din localitatea Vlădești în contextul zonei etnofolclorice Argeș-Muscel

I

*Profesor Ion Stroe
Comuna Vlădești,
județul Argeș*

Suprafața țării noastre poate fi divizată și în zone etnofolclorice care sunt altele decât unitățile administrativ-teritoriale.

De la Valea Râului Doamnei, spre vest până la Țara Loviștei, și din hotarul cu județul Sibiu, spre sud cam până în dreptul Piteștiului, se întinde *zona Argeșului* spre estul căreia, depășind granița județului, învecinându-se cu Țara Dâmboviței, și dinspre Țara Bârsei, la nord, către sud, aproape de orașul reședință, este *zona Muscelului*, amândouă având la miazăzi satele de câmpie ce sunt incluse, după un teritoriu de interferență, în zona Oltului, spre sud-vest, și în zona Teleorman-Romanați, spre sud.

Întrucât cele două întinderi astfel delimitate, Muscel și Argeș, sunt foarte asemănătoare din toate punctele de vedere, specialiștii în domeniu le consideră subdiviziuni ale *zonei Argeș-Muscel*, părere la care și noi subscriem.

Vlădeștiul este așezat pe cursul mijlociu al Văii Brătiei fiind o localitate deluroasă, unde se succed anual numeroase obiceiuri transmise prin moștenire de la o generație la alta, însoțind viața omului de când vine pe lume până la trecerea dincolo.

Ca modalități variate de manifestare și de o deosebită bogăție, cele mai multe dintre ele, grupate în jurul Crăciunului și a Anului Nou, având caracteristicile etnografice și folclorice ale Muscelului, își păstrează totuși specificul lor local.

Vlădeștiul se deosebește de celelalte sate muscelene și argeșene în primul rând prin felul obiceiurilor care se practică în Dâmbovicioara, Rucăr și Dragoslavele. Este viabil astăzi colindul *Brezaiei*. La Valea Mare-Pravat, în noaptea Sfântului Vasile, poți asista la desfășurarea teatrului haiducesc *Jienii*, cu varianta sa *Jianu*, pe care încă o întâlnim la Poienarii de Muscel ; la Serboieni-Buzoiești flăcăii aruncă în geam cu boabe de porumb (*Bobăritul*), iar la Mozăceni bărbați și femei aruncă semințe și la Merișani obiceiul vechi al *Grăușorului* a disparut ; în ajunul și dimineața Anului Nou la Bascov, Micești, Mușatești, Mălureni, Pietroșani, Budeasa se

desfășoară un alt obicei vechi și interesant, de felicitare, numit *Bradul*, având mai multe variante; jocul *Ursului* este cunoscut numai la Mioarele; *Colindul Zorilor* este atestat la Slănic-Aninoasa și Aref.

Nu suntem în posesia unor documente din care să reiasă că la Vlădești s-ar fi practicat aceste obiceiuri, cunoscându-se doar *Colindetele*, *Steaua*, *Irozii* (în Ajun și de Crăciun), *Sorcova*, *Răscovăitul* -Colindele de fereastră-, *Plugușorul*, *Capra*, *Vasalca* (de Anul Nou).

Caracterizându-se printr-o structură complexă, cu multă mișcare scenică, spectaculară, în desfășurarea lor asistăm la o adevărată paradă a portului nostru popular caracterizat prin varietate, eleganță și rafinament. Costumul țăranesc din Vlădești este muscelian ca și în celelalte localități din această zonă, dar are ceva specific astfel încât la manifestările culturale unde participăm suntem recunoscuți nu numai după *vorba*, ci și după *port* :

- După felul cum sunt îmbrăcați, aceștia sunt din Vlădești !-se exprimă mulți care ne văd și ne admiră.

Fotele și iile, cu precădere de culoare roșie-albastră, roșie-neagră, și cămășile barbătești sunt foarte încărcate sub aspect ornamental, motivele fiind florale și geometrice într-o armonie perfectă. Tunica în floricele făcute din mărgelile, opincuțele din piele tăbăcită, elegante și totdeauna de culoare maronie. Pe cap băieții poartă pălării negre cu borurile nici prea mari și nici prea mici, ceva intermediar între cele ciobănești și cele lăutărești. Maramele puse pe capul femeilor în asociere cu legăturile au râuri specifice pentru că sunt făcute, ca și restul costumelor, local, fie de către fete sau de mamele lor, fie de cusătorese și țesătoare care fac așa ceva pe bani, în Vlădești fiind foarte puține costume intruse, pe diferite căi, și acestea sunt ușor depistate și respinse.

Dând aspectul unui carnaval țăranesc, obiceiurile ca manifestări spectaculare, folosesc în desfășurarea lor diferite obiecte de recuzită – ciomege înflorate, măști zoomorfe, sorcove, stele, clopoței, instrumente muzicale, podoabe – care sunt originale în raport cu cele pe care le întâlnim în aceleași situații în localitățile *Zonei Argeș-Muscel*. De exemplu, capra din obiceiul cu același nume este mai altfel împodobită în piei naturale, scoarțe, sarici sau cojoace, ele însele fiind specifice localității. Chiar și steaua pe care colindătorii *din seara Ajunului până-ntr-a Crăciunului* o poartă în mână, vestind nașterea Mântuitorului, are ceva specific, particular.

Mai trebuie amintit ca notă distinctă faptul că cetele de urători nu intră în curtea *boierului* pentru a-l colinda fără a cere încuviințarea acestuia.

- *Primiți colindătorii?*

- *Primiți Steaua?*

- *Ne primiți cu Vasalca?* sunt întrebări care se aud aproape simultan la multe porți de gospodari în perioada colindatului.

Diferă uneori și formula de adresare către gazde :

-*Primiți fetele?* – strigă urătoarele în seara de Sfântul Vasile, când seduc cu *Răscovăitul*, spre deosebire de colindătoarele din Dragoslavele și Rucăr, care în cadrul aceluiași obicei zic:

- *Răscovăim?*

- *Da ! Răscovăiți!* – le este răspunsul gazdelor.

Diferă și denumirea obiceiului care, cu mici deosebiri, este același în alte

localități. *Colindețul* din Vlădești este cunoscut sub numele de *Colindișul* la Furești-Dobrești, *Colindița* la Cetățeni, *Colindatul* la Stroești-Muşatești.

Specificul obiceiurilor de Crăciun și Anul Nou constă mai ales în repertoriul lor folcloric poetic, muzical și coregrafic, netăgăduit de frumos, prezentat sincretic de cele mai multe ori într-un context etnografic specific locului:

I. COLINDEȚUL

Colindețul este primul obicei de iarnă care are loc în noaptea sau dimineața zilei de Ajun a Crăciunului și este astăzi destul de viabil în întreaga arie românească, purtând diferite denumiri: *Astfel, în unele parti din Muntenia, Oltenia, Transilvania și Dobrogea, se întâlnesc: ajunul, moș-ajunul, bună-dimineța, bună- dimineța de moș-ajun, colindișul, neațalașul, colinda*. Pe alocuri, în Muntenia și Oltenia, întâlnim denumirea de colindeți sau la colindețe. În sudul Banatului, nordul Olteniei și unele părți din Transilvania și din Crișana, obiceiul este cunoscut sub numele de *pitari sau piteri*, denumire ce o poartă și copiii colindători. În Bihor, întâlnim denumirea de a *cucuta*¹.

Este un obicei în ceata, cuprinzând atât fetețe cât și băieți, în număr nelimitat, uneori ajungând chiar la peste o sută de copii. Grupurile se constituie pe sate sau cătune organizate prin tradiție, cu plecarea dintr-un punct oarecare sau de la o casă știută de toți de mai mulți ani. După ce repetă colindul, pornesc din casă în casă – *așa cum s-a pomenit* - și, fără a cere permisiunea, strigă toți în cor la poartă sau

în curte urarea tradițională, care este cam aceeași în toată zona Muscelului.

Copiii cei micuți, de până la patru-cinci ani, formează grupuri restrânse și urează doar la vecini, când deja s-a făcut ziuă, fiind însoțiți de o bătrânică sau un bătrân care îi învață obiceiul.

Îmbrăcați ca de iarnă - înainte în costume naționale – colindătorii au în mână un băț sau un ciomag încrustat cu motive geometrice sau florale asemănătoare cu cele de pe ii, fote și cămăși, iar la gât poartă atârdate trăistuțe în care pun colindețele: covrigei, colaci, păpușoi, mere, pere, nuci, biscuiți, turtă dulce, bomboane etc.; de remarcat este faptul că, spre deosebire de alte obiceiuri, de data aceasta nu se oferă bani.

Poezia strigată în cor are două părți: prima informează că ceata este constituită din copii de școală sau copii de grădiniță și arată scopul venirii, iar cea de-a doua reprezintă urarea strămoșească, uneori cu mențiunea că vor veni și la anul; dacă gospodarul întârzie sau nu vrea să răspundă chemării, copiii continuă cu versuri în care își exprimă supărarea:

Ne dați ori nu ne dați,
Ori plecăm supărați?...

Colindețul este obiceiul bucuriei provocate de sosirea sărbătorilor de iarnă, care are semnificația de a aduce noroc și belșug în casele gospodarilor.

1. URAREA COPIILOR DE ȘCOALĂ

*Frunză verde portocală,
Noi suntem copii de școală
Și-am venit să colidăm
Pe la case să strigăm,
Bună dimineața!*

*Și-am venit și noi o dată:
La mulți ani cu sănătate!
Și la anul să venim,
Sănățși să vă găsim!
Bună dimineața la Moș-Ajun!*

*Ne dați ori nu ne dați,
Ori plecăm supărați?*

sau

*Ne dați ori nu ne dați,
Ori plecăm pe drum buzați?*

2. URAREA COPIILOR MICI, DE GRĂDINIȚĂ

*Frunza verde lămâiță,
Noi suntem la grădiniță
Și-am venit să colindăm,
Pe la case să strigăm:
Bună dimineața!
Bună dimineața!*

II. STEAUA

Denumirea obiceiului vine de la Steaua care a servit drept călăuză celor *trei crai de la răsărit*, spre Bethleem, locul nașterii lui Isus Christos.

Se practică *din seara Ajunului până-ntr-a Crăciunului*, de către băieții de vârsta școlară, în număr de trei, cifra magilor. După ce strigă la poartă, cerând încuviințarea gazdei (*Primiți steaua? – Primim!Primim!*), colindătorii intră în curte, îndreptându-se spre fereastră, unde așează steaua în așa fel încât să fie văzuți de cei din casă și cântă una-două-trei colinde, la unison, după care spun: *Sărbători fericite!* sau *La mulți ani!*

Steaua este făcută din lemn și împodobită cu hârtie în diferite culori, având lipite în mijloc, uneori și pe cele cinci colțuri ce reprezintă razele, diferite imagini cu scena nașterii Domnului.

Textele cântărești de inspirație religioasă-creștină și de tradiție relativ recentă² au fost integrate și în reprezentările dramatice ale Irozilor.

Având funcția de vestire și sărbătorire a nașterii mântuitorului, dar și de felicitare sau urare la adresa gospodarului, obiceiul a devenit mai viabil după anul 1989–22 decembrie—când, datorită schimbărilor social-politice, manifestărilor religioase, interzise în perioada comunismului, au căpătat libertate deplină...

1. STEAUA SPRE RĂSĂRIT STRĂLUCEȘTE

*Steaua spre răsărit strălucește,
Steaua împăratului se ivește;
Steaua cu raze mari luminează,
Sfânta naștere adeverează*

*Că s-a născut astăzi cel prea veșnic,
Mesia Hristos cel prea puternic;
Din fecioara Maria curată;
Astăzi este toată lumea bucurată.
Magii steaua pe cer că zăriră,*

*Câteștrei spre ea călătoriră.
De la stea, precum se învățară,
Lui Hristos cu daruri se-nchinară.
I-au dus aur, smirnă și tămâie
Și le-a fost lor ca să se mângâie
Și a căror mare bucurie
Și la dumneavoastră să vă fie!*

La mulți ani!

(Informator: un grup de colidători, 25 decembrie 1993)

2. ASTĂZI - PROROCIILE

*Astăzi – prorociile
Și toate scripturile,
Despre Mesia Hristos
Toate s-a-mplinit frumos;*

*Astăzi lumii a răsărit
Mesia cel mai iubit,
Pentru noi S-a răstignit
Și pe noi ne-a mântuit.*

(Informator: un grup de colindători, 25 decembrie 1993)

3. DORMI, ISUSE!

*Dormi, Isuse, cald și lin,
Îngerași din ceruri vin
Să-ti aducă flori și stele,
Să te-mbraci frumos cu ele!
Dormi, Isuse, cald și lin,
Îngerași din ceruri vin!
Ciobănași cu pas ușor
Vin să-ți cânte cântul lor;
Vin cu mieii lângă tine,*

*Ca să-ți fie cald și bine
Ciobănași cu pas ușor
Vin să-ți cânte cântul lor
Mama îi primește blând,
Bucurie mare-având,
Le arată-al ei odor
Și primește darul lor;
Mama îi primește blând,
Bucurie mare-având.*

(Informator: un grup de colindători, 24 decembrie 1993)

4. MĂRIRE!

*Mărire-ntru cele-nalte,
Toate stelele să salte!
Salte Cerul și Pământul
Și să laude Cuvântul:
Intru Cel de Sus mărire,*

Pe Pământ buna-nvoire

*La toți oamenii să fie,
De acum până-n vecie!
Toată lumea- acum să salte,
Cu glas de cântări înalte
Să strige, în cer, tărie
Glas mare de bucurie:
„Noi cântam azi pe-mpăratul,
Că nu e ca dânsul altul!”.*

Informator: un grup de colindători, 24 decembrie 1993)

5. ADAM DACĂ A GREȘIT

Adam dacă a greșit,
Domnul din rai l-a gonit,

Din raiul cel din Eden,
Osândit la greu blestem.

Iar dac-Adam a văzut,
Că în greșeal-a căzut,

S-a așezat într-un loc,
Plângând cu lacrimi de foc.

- O, raiule, lăcaș sfânt,
Iată în ce jale sunt!

De Domnul sunt urgisit
Și de la tine gonit.

Că de El n-am ascultat
Și din tine-afar' m-a dat,

De azi nu voi mai gusta,
Din sfântă dulceața ta.

Eva, Eva, ce făcuși?
Unde vom merge acuși?

Că tu, Eva, m-ai silit
Și-am mâncat din pom oprit!

O, ticălosul de eu,
Supărai pe Dumnezeu.

--Ndreaptă, Doamne, mila Ta
Toată spre durerea mea!

Crăciun fericit!

(Informator : Ion V.Stroe, profesor pensionar, 62 de ani, 25
decembrie 2006)

6. ANI AVEAM PATRUSPREZECE

Ani aveam patrusprezece
Numărați în vârsta mea,
Că din frații unsprezece,
Cei zece mă pismuia.

Știindu-mă făr' de vină,
Oițele le pășteam

Și-ngenunchind lângă turmă,
Lui Dumnezeu mă-nchinam.

Iară atunci frații porniră,
Fără milă m-apucau
Și deodată se-nvoiră
Și-n fântână m-aruncau.

Ca de-acolo-n adâncime,
Singur să mă prăpădesc
Și-n groaznica-ntunecime
În chinuri să mă topesc.

Și atunci, la acea jale,
Trecu niște negustori,

Pe drumul lor, pe cea cale,
Ce fuseră trecători.

Frații mei, lor pentru plata,
De vânzare m-au făcut
Și tocmeala le-a fost gata,
După cum lor le-a plăcut.

Sărbători fericite!

Informator : Ion V. Stroe, profesor pensionar, 62 de ani, 25
decembrie 2006)

IV. SORCOVA

La 30 noiembrie, de Sfântul Andrei, femeile rup ramuri din pomii roditori mai cu seamă din merii văratici și fac mănunchiuri de câte trei, destinate fiecărui membru al familiei. Smicelele puse în vase, la căldura locuinței, și îngrijite prin schimbarea sau completarea apei din când în când încep să înmugurească și să înflorească până la ajunul Anului Nou; cel mai norocos din casă este acela ale carui ramuri înverzesc sau înfloresc mai bine. Mănunchiurile se strâng într-unul mai mare, care se numește sorcova – termen care a dat numele obiceiului de iarnă cunoscut în toată țara și caracteristic zonei Munteniei.

„Tradiția *sorcovitului* sau *a umblatului* cu sorcova este veche și are rădăcini adânci în istoria popoarelor, dacă ne gândim la faptul că românii se felicitau la început de an cu o ramura de dafin verde³. Expresiunea sorcova este o sincopare din *sorocova* și prin urmare înseamnă patru-zecimi, căci în limba slavo-bulgară *sorok* înseamnă patruzeci⁴, cifra care corespunde numărului de băți pe umărul stâng odată cu pronunțarea silabică a recitativului, simbolizând probabil, numărul sfinților din religia creștină.

Astăzi sorcova se face dintr-un băț împodobit cu flori din hârtie felurit colorată, și de aici expresia *a fi ca o sorcovă*, *adică a fi caraghios* îmbrăcat.

S-a pierdut tradiția lovirii cu exactitate de patruzeci de ori, pentru că recitativul s-a schimbat, având un alt număr de grupuri silabice, și niciunul dintre actanți nu cunoaște etimologia cuvântului sau legătura lui cu credința ortodoxă.

Este practicat de copiii de la trei la patru ani, până la 11-12 ani, grupați câte doi – chiar câte unul singur – sau mai mulți, fete și băieți.

Sorcoveții, care colindă mai ales la rude sau la vecini, strigă la poartă *Primiți Sorcova?* și dacă li se răspunde afirmativ, intră în curte sau în casă, unde, în timp ce lovesc ușor cu ramura împodobită umărul sau capul gazdei, zic pe grupe silabice poezioara cunoscută peste tot ca fiind aceeași, cu puține modificări.

Versurile reprezintă o urare concisă de hărnicie și îndemnănare – *iute ca oțelul*, *iute ca săgeata* –, de sănătate pentru anul care urmează: *tare ca fierul*, *tare ca piatra*, de viață lungă și frumoasă, asemenea merilor și perilor în mijlocul verii.

Obiceiul, care cunoaște o înflorire mare astăzi, în localitatea Vlădești s-a contopit uneori cu cel al colindelor de fereastră, în sensul că acestea din urmă se cântă cu sorcova în mână, fenomen explicabil dacă ne gândim că perioada de desfășurare este aceeași pentru unul și pentru celalalt: ajunul și dimineața Anului Nou.

SORCOVA

Sorcova,
Vesela,
Să trăiți,
Să-mbătrâniți
Ca un măr.
Ca un păr,
Ca un fir
De trandafir,

*Ca merii,
Ca perii,
În mijlocul
Verii.
Tare
Ca piatra,*

Iute

*Ca săgeata,
Tare
Ca fierul,
Iute
Ca oțelul.
La anul și la mulți ani!*

IV. COLINDE DE FEREASTRĂ

Colindele de fereastră - denumite așa pentru că se cântă la fereastră- aparțin fetelor mari, iar practicarea acestui obicei - în ajunul și în ziua de Anul Nou - se numeste *răscovăit* și de aici expresiile *au plecat cu răscovaitul* sau *ne ducem să răscovăim*; uneori întâlnim și grupuri numai de flăcăi care, de cele mai multe ori, în timpul umblatului prin sat, se contopesc cu cele ale tinerelor. Ele prezintă într-o atmosferă de legendă și basm viața gospodărească sub diferite forme, puterea și frumusețea fizică și morală, eroismul și iubirea văzute în perspectiva unei eventuale căsnicii.

Deosebim colinde de tineri însurați, colinde de tineri logodiți, colinde de fată logodită, colinde de fată mare, colinde de fată mică, colinde de tânăr viteaz, colinde de flăcău, colinde de gospodar, care dezvoltă teme vânătoarești (*Sub poale de măgurele; Când fu sorele de vară*) și pastorești (*Sus în cercănel de lună; Soarele a răsărit*), tema metamozelor (*Sus, în vârful muntelui; Sus, în poala bradului*), motivul mioritic al mamei care-și caută feciorul (*Din prundurile mării*), motivul păsării fără somn care strigă cu glas omenesc (*Sus, în pod la Spiridon*), motivul arborilor – pereche (*La un măr și la un păr; La tulpină la doi meri*) și motivul cosmogonic (*Colo sus, pe lângă cer; Umblă, umblă mândrul Soare*).

Peisajul colindelor se depărtează de cel obișnuit, alunecând într-o atmosferă feerică, de basm. Gazda, indiferent de categoria socială căreia îi aparține, este considerată *boier* la casa ei, locuind în adevărate palate *prin-năuntru zugrăvite și pe-afară poleite*.

Repertoriul este adaptat în funcție de componența familiei, vârstă, sex: la casa cu băiat de însurat se zice un colind de flăcău, la cei de curând căsătoriți - unul de tineri însurați, la familiile cu feciori în armată se aude cântecul tânărului viteaz, iar țăranului cu case mari, acareturi și vite multe i se adresează un colind de gospodar.

Dacă facem abstracție de specificul lor funcțional, conținutul și forma acestor producții populare se apropie mult de cele ale baladelor și legendelor.

Tânărul în *podoabe de argint* intră în *grajd de piatră* și-și scoate calul;

*Cu scarile de vârteje,
Cu chinga de ghiociei
Și șaua din lemn de tei.
(Pare soare când răsare)*

Și pleacă să se lupte *zi de vară până-n seară* cu leul (*Când fu soarele de vară*) sau, călare pe un *cal bun cam bidiviu*, se judecă cu turcii care vor să treacă Dunărea în partea noastră, pentru că *sunt case mai bogate și fete mai frumoase* (*Din fundul Brăilei*).

Atmosfera unor colinde este asemănătoare cu cea a poveștilor inspirate din viața satului românesc. Fata șade într-o *șarată-mprocovită* și coase cu *fir galben*, sau cântă veselă, pentru că are *toată zestrea gătită* pentru nuntă (*Prin cercel, prin cenușel*). Alteori, flăcăul pleacă *la răsărit, pe un drum lung și părăsit*, călare pe murg, pentru că în *lacul cu apă caldă* din pădure să-și găsească *zâna* care-i place și să zboare cu ea la nori (*Când fu joi de dimineața*, sau să meargă în rai, unde găsește pe Sora-Soarelui (*Pare soare când*

răsare). Intrând în casa logodnicei este poftit la masă pentru a se ospăta și a bea *un pahar de rozmarin (Colea sus pe lângă cer)*, după care cere mâna fetei, cu zestre cu tot: *sute de cornute, mii de miorele, zece de berbece, fotița din lădiță și bețe late din cetate (Sus, în cercănel de lună)*.

Ca și în popor, tânărul nu spune direct că vrea să se însoare, și că mai așteaptă pân' la primăvară, când - prezentând actul căsătoriei în mod alegoric - va sădi

..... *O garofioară;*
Garoafa-i floare frumoasă,

O iau de mână și-o bag în casă

Și-o numesc a mea mireasă.
(Ce stai, Nae, ce stai, dragă?)

Logodna nu se face oricum, ci numai dacă tinerii se potrivesc:

Și la stat și la purtat,
Și la drag de sărutat.

(Umbla, umbla mândrul Soare)

Iar fata pregătește din timp pentru aceasta *flori albe presădite (Sub poale de măgurele)*.

Odată căsătoriți, tinerii pot să întemeieze o familie bine încheiată, precum patul din lemn de brad *cu cuie de pipăroș*, și cu toate că sunt anunțați de mamă *cu marama fâlâind* ca ulii doresc să le fure calul și garoafele, adică vor să-i despartă, tinerii însurăței se iubesc, pentru că fiecare dintre ei n-a mai găsit un altul cu care să se potrivească și rămân alături ca *doi meri* sau ca *un măr și ca un păr (Colinde de tineri însurăței)*.

Ajutat de cal, flăcăul prinde la marginea mării *o mreană-sânziană* din oasele, solzii și sângele căreia își face casă, iar din carnea ei, *nunta (Paști murgule, paști !)*. Ca în basme, asistăm la căsătoria Soarelui cu Ileana Cosânzeana – simbolul fetei frumoase din popor pentru care astrul ceresc a umblat *cerul și pământul. Ca săgeata și ca vântul (Umbla, umbla mândrul Soare)*.

Accentul în colinde nu cade însă numai pe conținut, ci și pe partea finală, în care se formulează direct urarea tradițională de sănătate, belșug și prosperitate pentru anul care vine, uneori folosindu-se comparația :

Să rămâneți sănătoși,
Ca doi trandafiri frumoși !

Sau

Rămâi, (Leano), sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă !

Spre deosebire de alte producții folclorice care aparțin obiceiurilor de iarnă, partea de încheiere a acestora nu cuprinde sub nici o formă intenția de a solicita gazdei *colacul, galbenul sau bacșișul*. Formulele de început sunt mai variate, ca în basme, și scurte, uneori rezumându-se la un singur vers care stabilește locul petrecerii acțiunii – *La un măr și la un păr, Colea sus pe lângă cer, Sus, în pod la Spiridon* – sau la expresii de adresare: *Cetinule, cetinoară, dragule!, Sculați, Sculați, boieri mari !, Ce stai, Nae, ce stai, dragă ?* Expresiile mediane reprezintă refrenul după un vers sau mai multe : *Florile dalbe ; Florile dalbe, flori de măr ; Florile sunt dalbele de măr ; Malu` cu flori dalbe ; Lerui, ler !; Lerului, Domnului ; Oilerului, d-a lerui, Doamne !; Drag Doamne !; Domnului, Domnului, Doamne ! Doamnele !; Cetinule, cetioara, dragule !, Crenguță verde de brad !; Trandafir frumos !*. După cum observăm, apare cel mai des refrenul *florile dalbe*, în idea că în anul care vine viața să fie frumoasă ca acestea și omul să dea dovadă de puritate morală ca albul imaculat, *dalbul*. Refrenul *Lerui, ler*, cu toate variantele, a fost considerat de unii⁵ ca provenind de la numele lui Aurelian împăratul, dar se poate explica mai degrabă prin a fi evoluat din latinescul (*Ha*)llelu (*jah Domine*) ! (*slavă ție, stăpâne !*)⁶ și în acest fel, alături de cele cu *Doamne* sau *Doamnele* ar avea iz bisericesc. Indiferent care este explicația, aceste formule și-au pierdut legătura cu elementele creștine suprapuse târziu de tot colindelor, care au o vechime mult mai mare, și servesc doar ca podoabe poetice. Găsim ca formulă mediană – ca și în baladă – pentru a atrage atenția ascultătorilor, lait-motivul exclamativ care desparte enumerații dezvoltate :

*Și vă pare bine !
O turmă de vaci :
Vacile mugind,
Vișeii jucând.
Și tot vă mai vine,
Și vă pare bine !
O turmă de porci :
Porcii guițând,
Purceii țipând....*

Prin urmare, conținutul colindelor este format din întâmplări miraculoase, fapte eroice, descrieri idilice, dar specificul lui constă în

atmosfera optimistă, determinată de caracterul de urare în ziua Anului Nou.

a) Colinde de tineri însurăței

1. LA POARTA LUI ȘTEFAN-VODĂ

*La poarta lui Ștefan-Vodă,
Lerului, Domnului,
Unde stau boieri de vorbă...
Dar vorba de cine este ?
De (Gheorghică) Făt-Frumos.
-Scoal', (Gheorghică),
- I fi dormind
Că furtații ți-au venit,
'N grajd de piatră ți-au intrat
Și pe murgul ți l-au luat.
-Las' să-l ia și să se ducă;
Câți ca murgu am obosit,
Ca (Lenuța) n-am găsit.
-Scoal', (Lenuța)
-I fi dormind,
Că suratele ti-au vinit,
În grădini că ți-au intrat,
Garoafele ți le-au luat.
-Las' să ia și să se ducă;
Cată d'alea-au vestejit,
Ca (Gheorghică) n-am găsit.
La mulți ani !*

(Informator : Ion Iancu, 82 de ani, 1987)

2. LA TULPINĂ LA DOI MERI

*La tulpină la doi meri,
Florile sunt dalbele de măr,
Mi-este un pat mare de brad,
Cu scânduri dalbe de brad,
Cu cuie de piparos,
Piparos – miros frumos,*

*Dar în pat ce mi-așternea ?
Mușețel de pe muscel.
Peste acelea, peste toate-
Covor verde de mătase.
Dar în pat cine îmi doarme ?
Doarme (Ionel) și (Mărioara).
Tare îmi vine muma lui (Ionel),
Cu papucii tropăind,
Cu marama fâlfâind :
-Scoală, (Ionele), că oi fi dormind,
Că afar' a nins și viscolit,
Flori de măr s-au scuturat,
Peste voi s-au revărsat,
Peste voi, peste –amândoi.
Tare îmi vine muma (Mărioarei).
Cu papucii tropăind,
Cu marama fâlfâind :
-Scoală, (Mărioara), că oi fi dormind,
Că afar' a nins și viscolit
Flori de măr s-au scuturat,
Peste voi s-au revărsat,
Peste voi, peste-amandoi.
Să rămâneți sănătoși,
Ca doi trandafiri frumoși !
La anul și la mulți ani !*

(Informator : Stela Manea, 53 de ani, 1984)

3. LA UN MĂR și LA UN PĂR

*La un măr și la un păr
Florile dalbe, flori de măr,
E un pat mare-ncheiat,
E-ncheiat cu lemn de brad,
Dar în el cine dormea ?
(Constantin) și (Elena)
-Scoli, (Lenuțo), nu dormi,
Că ți-au vint suratili,
În grădiniță ți-au intrat,
Garoafele ți le-au luat.*

*-Las' să ia și să se ducă ;
Câte dalbe-am petrecut,
Dar ca (titi) n-am găsit.
-Scoli, (Costele), nu dormi,
Că furtații ți-au venit
Și-n grajd de piatră-au intrat
Și pe murgu ți l-au luat.
-Las' să ia și să se ducă ;
Câte dalbe-am petrecut
Dar ca (Leana) n-am găsit.
La anul și la mulți ani!
(Informator : Adrian Rândașu, 10 ani, 1983)*

b) Colinde de gospodari

1. ALE CUI SUNT 'CESTE CASE ?

*Ale cui sunt 'ceste case,
Printre flori albe de măr,
Așa-nalte și frumoase,
Prin 'năuntru zugrăvite,
Cu flori albe, flori de măr
Și pe -afară poleite ?
Sunt case de gospodari,
Cu livezi albe de măr,
Gătite de noul an.
Dar în ele sunt puse,
La umbra de flori de măr?
Jeturi mari și mese-ntinse.
Mesele sunt încărcate
Cu miresmi de flori de măr
Și cu roade-mbelșugate.
Iar în jurul meselor,
Pe jeturi din lemn de aur,
Stau stăpânii roadelor.
Sunt ai țării gospodari,
Mulți ca florile de măr,
Să le urăm la mulți ani !*

(Informator : un grup de colindători, 1985)

2. **SCULAȚI, SCULAȚI, BOIERI MARI !**

*Sculați, sculați, boieri mari,
Flori de măr,
Și dumneavoastră, țărani,
Că venim să vă urăm
În ziua de Anul Nou
Obiceiul să-l păstrăm !*

*Și la anul care vine,
Să vă găsim și mai bine :
Cu colaci și vin pe masă,
Cu toți ai casei acasă,
Ramâi gazdă sănătoasă !
La mulți ani cu sănătate !*

(Informator : Ionel N. Radu, 12 ani, 1983)

3. **SOARELE A RĂSĂRIT**

Sculați, sculați, boieri mari!

-Și vă pare bine-

*Soarele a răsărit,
Vouă v-a venit
O turmă de oi ;
Oile zbierând,
-Și vă pare bine-
O turmă de vaci,
Vacile mugind,
Vițeei jucând.
Și tot vă mai vine :*

*O turmă de porci,
Porcii guițând,
Purceii țipând.
Și tot vă mai vine :
Herghelii de cai,
Caii nechezând,
Mânjii tot jucând.*

La anul și la mulți ani !

(Informator : Ionel N.Radu. 12 ani, 1983)

3. **SUS, BOIERI, NU MAI DORMIȚI !**

*Hai, lerui, ler, lerui, leri, ler !
Sus, boieri, nu mai dormiți
Vremea e să vă gătiți,
Casa să v-o măturați,
Hai, lerui, ler,
Și masa s-o încărcăți,
Lerui, ler !*

*Că vă vin colindători
Noaptea pe la cântători
Și v-aduc urări de bine*

*Hai, lerui, ler,
Pentru anul care vine,
Lerui, ler!*

*Că umblăm și colindăm,
Pe la case să urăm.
La mulți ani cu sănătate,
Hai, lerui, ler,
Și s-aveți noroc în toate
Lerui, ler!
Lerui, lerui, ler!
La anul și la mulți ani !*

(Informator : Nicolae Diaconu, 47 de ani, 1970)

c) Colinde de fată logodită

1. PRIN CERCEL, PRIN CENUȘEL

*Prin cercel, prin cenușel,
Oilerui, lui, lerui,
Prin cel verde vișinel.*

*Trece, merge de-o carată,
De-o carată-mprocovită,*

*Da'n carată cine-mi șade ?
Șade (Leana), fată mare.*

*Frumos coase, chindisește,
Cu fir galben împletește.*

*Cămașa tătâne-său,
Guleru' frătâne-său*

*Coase câte-un firicel
Și-și mai cânt-un cântecel*

*Nu e cântec mojicesc,
Ci de-acela-mpărătesc.*

*Împărăteasa de-auzea,
Doi argați îmi trimitea :*

*-Du' de-i spune (Leanii)-așa :
Să vină la curtea mea.
(Leana) din gură grăia :
-Du' de spunde doamnii-așa:
Eu nu cânt pentru-mpărați
Și eu cânt că-mi pare bine,
Sunt o fată logodită
Cu toata zestrea gătită,*

*De-azi, de mâine, nunta-mi vine
Și mă ia din aceste curți
Și mă duce-n frumoși munți,
Frumoși munți, la alți părinți.*

*Nu mă ia roabă să fiu
Și mă ia doamnă să fiu.*

*Doamna lor și-a curții lor,
Stăpâna argaților.
Rămâi, (Leano), sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă!
(Informator: Stela Manea, 53 de ani, 1984)*

2. SUS, ÎN CERCĂNEL DE LUNĂ

*Sus, în cercănel de lună,
Domnului, Domnului, Doamne !
Nu e cercănel de lună,
Ci e strunga oilor
-Dar în strungă cine șade ?
-Stă (Vasile) tinerel.
-Dar la ușă cine mulge ?
-Mulge (Leana) sora sa.
-Mulge, soro, tu, mai tare,
Că vin doi norei de ploaie !
Nu sunt noruleți de ploaie !
Ci sunt peșitorii tale.
Vin la mine, cer pe tine.*

*Și mai cer, soro, mai cer :
Îmi cer sute de cornute !
Și mai cer, soro, mai cer :
Îmi cer mii de miorele !
Și mai cer, soro, mai cer :
Îmi cer zece de berbece !
Și mai cer, soro, mai cer :
Îmi cer ie dintr-o mie.
Și mai cer, soro, mai cer :
Cer fotița din ladiță !
Și mai cer, soro, mai cer :
Bețe late din cetate !
(Informator: Tudorița Mateescu, 10 ani, 1969)*

d) Colinde de fată mică

1. CETINULE, CETIOARĂ, DRAGULE !

*Cetinule, cetioară, dragule,
'Noată și-noată, cerbul coarne-și poartă !
În vârful cornițelor
Este un leagăn verde de mătase
Dar în leagăn cine șade ?
Șade (Ana) mititea
Pe marginea Jiului,
Roagă-se mă-sa, roagă-se și tat'său
Pe (Anuța) să nu mi-o înece,
Că de mi-o îneca-o
Mi-s cuțitele ascuțite :
Bucățele l-oi tăia,
În cazan că l-oi dărui
Pe piciorul muntelui,
Unde-i place cerbului
Cerbul dacă auzea,
De cornițe se-apleca
Și-n poala mă-sii mi-o așeza,
Tare bine îi părea !
Rămâi (Ana), sănătoasa,
Ca o garofiță-n glastră !
(Informator: Ana-Maria Manea, 12 ani, 1983)*

2. JOS, ÎN POALA BRADULUI

*Jos, în poala bradului,
Oileroi, d-aleroi, Doamne!
Sub foița fagului
E o mică minunică,
E (Maria) mititică.
Ea plangea și suspina
C-a pierdut cununița.
- Junjunați, colindători,
Ce cătați noaptea pe-aici ?
- Cătăm, (Mario), cătăm
Cununița să ți-o dăm,
Că ți-am găsit cununița!
-Și voi, neică, să mi-o dați,
Că mai bine v-oi cinsti
C-o mână de florinți,
De florinți, de bani mărunți !
Busuioc verde pe masă
Rămâi, (Mario), sănătoasa !*

(Informator : Nicoleta I. Căciula, 11 ani, 1984)

3. SUS, ÎN VÂRFUL MUNTELUI

*Sus, în vârful muntelui,
Crenguță verde de brad,
Sub cetina bradului,
Cântă-o mică minunică ;
Nu e mică minunica,
E (Mario) mititica,
Ea cântă din foicică!
Și de cânți așa frumos,
Să cobori din munte-n jos
La ferești de gospodari,
Să le urezi la mulți ani !*
(Informator : Alina N. Măceș, 12 ani, 1984)

e) Colinde de tânăr flăcău

1. CE STAI, NAE, CE STAI, DRAGĂ ?

- Ce stai, (Nae), ce stai, dragă,
Malu' cu flori dalbe.
Ce stai de nu mi te-nsori ?
Ori părinții nu-ți voiesc,
Sau fetele nu te iubesc ?
- Ba părinții mei voiesc
și fetele ma iubesc,
Dar mi-a vinit un dor în piept
Să mai stau, să mai aștept ;
Să stau până 'la primăvara,
Să sădesc o garofioară.
Garofioara-i floare frumoasă,
O iau de mână și-o bag în casă
Și-o numesc a mea mireasă.
Rămâi, (Nae), sănătos
Ca un trandafir frumos !
La anul și la mulți ani !

(Informator : Adrian Rândașu, 10 ani, 1983)

2. CÂND FU JOI DE DIMINEAȚĂ

Când fu joi de dimineață,
Florile dalbele de aur.
Cam pe rouă, cam pe ceată,
Se scoală (Mihai) Făt-Frumos.
Se sculară, se-mbrăcară,
Pe ochii negri se spălăra
Și-și lua bani de cheltuială
Și haine de primeneală.
Pe murgu' îl țesălară,
Șaua pe el că punea
Și pe el încălecară.
Și-apuca la răsărit
Pe-un drum lung și părăsit ;
La jumătatea drumului
Trase una calului :
- Stai, murgule-aici legat !

- Cum să stau aici legat,
Nebăut și nemâncat !?
- Cum stau și eu ne-nsurat,
Nici mustața nu mi-a dat !
Și s-a dus însingurat,
În pădure de-a intrat,
La lacul cu apă caldă,
Unde zânele se scaldă
Și-și luă zâna care-i plăcea
Și cu ea la nori zbură
Să rămâi (Mihai), sănătos,
Ca un trandafir frumos !

(Informator : Mihaela Manea, 13 ani, 1983)

3. **COLO, SUS, PE LÂNGĂ CER**

Colo, sus, pe lângă cer,
Malu' cu florile dalbe,
E un negru dunăre.,
Nu e negru dunărel,
E (Vasile) tinerel,
Călare pe-un călușel,
Cu părul de porumbel,
Cu șaua de aurel,
Cu frâul de argintel,
Cu scările-nvoalte-n fier.
-Măi (Vasile), măi (Vasile),
Vin' diseară pe la mine,
Și te-nalță sus, la vânt.
Vântul când se scuturase,
Vasile-n poartă picase,
După cal descălecuse,
Calu' de frâu mi-l luase,
În grajd de piatră-l băgase,
Fân cu floare-i revărsase.
-Măi (Vasile) Făt-Frumos,
Intră-n casă bucuros !
Intră-n casă, stai la masă,
Să bem și să ne cinstim,
O vadră, două de vin

*Și-un pahar de rozmarin !
În fundul paharului
Scrisă-i floarea raiului .
Pe fața paharului
Scrisă-i luna cu lumina,
Sfântul Soare cu căldura.
La anul și la mulți ani !*

(Informator : Tudorița Mateescu, 10 ani, 1965)

4. PARE SOARE CÂND RĂSARE

*Pare soare când răsare
Nu mi-e soare răsărit,
Drag Doamne,
Ci mi-e (Gheorghe) – mpođobit*

*În podoabă de argint,
C-un cal mare, bidiviu,
Bidiviu cam cenușiu.*

*Cu scările de vârteje,
Cu chinga de ghiociei
Și șaua din lemn de tei.
Răsai ici, răsai colea,
Răsai în poarta raiului.*

*(Gheorghe), ca un priceput,
Ceru apă de băut
Și-i înfipse mâna-n brâu.*

*Și din brâu în cingătoar,
Și mi-o strânse și mai tare
Și mi-o aruncă pe cărare.*

*Pe cărare, sub pământ,
Să n-atingă de pământ,
De pământ și nici de vânt,*

*Soarele acasă că veni,
Pe soru-sa n-o găsi
Mai cu foc se necăji !*

*Dădu raza cercătoare,
Razele surorilor,
Zorilor cumnatelor !
Mulți ani cu sănătate!
(Informator : Stela Manea, 53 de ani, 1984)*

4. PAȘTI, MURGULE, PAȘTI !

*Doamnele,
-Paști, murgule, paști,
Paști de mi te-ngrași !*

*Doamnele,
Paști iarbă de fată,
Să-ți faci coama creață !*

*Paști iarbă de dos
Să te faci frumos !*

*Că oi să te vând
Pe care de grâu,
Pe bulz de rachiu.
-Stăpâne, stăpâne,
De ce să mă vinzi ?*

*Ce rău ți-am făcut ?
Bine ți-am făcut,
Marea te-am trecut,
La marginea mării,*

*Te-ai împiedicat
De-o mreană-sânziană.*

*Frumos eu ți-am prins-o
Și în mână ți-am dat-o ;*

*Din oasele ei
Case ai ridicat!
Din solzii ce-ai ei
Case-ai șindrilit !*

*Din sângele ei
Case- ai zugrăvit !
Din carnea ce-ai ei
Nunta ți-ai făcut !
Să rămâi sănătos,
Ca un trandafir frumos !*
(Informator : Ana-Maria Manea, 16 ani, 1987)

5. **SUS, ÎN POD LA SPIRIDON**

*Sus, în pod la Spiridon,
Florile dalbe, flori de măr.
Toate păsările dorm.
Numai una n-are somn
Și zboară din pom în pom
Și strigă : Ion ! Ion !
Și zboară din creangă-n creangă
Și strigă : Ioane dragă !
La anul și la mulți ani !*
(Informator : Ion Stroe, 23 de ani, 1967)

f) Colinde de tânăr viteaz

1. **CÂND FU SOARELE DE VARĂ**

*Când fu soarele de vară,
Trandafir frumos,
(Ion) calu-ncălecara,
Trandafir frumos.*

*Și pe uliță-apucară,
Prin grădini de se plimbară.*

*Sub un brad înalt și-nverzit,
Zări pe leu adormit.*

*Calul din frâu zdruncinară
Și leul se deșteptară*

*Și la lupta se și luară,
Zi de vară până-n seară.*

*Prinse leul, mi-l legară
Și pe cal mi-l aruncară.*

*Toată lumea îl zărește,
Toată lumea-l fericește,*

*C-a adus pe leu legat,
Ne-mpușcat, nevătămat.*

*Să ne fie sănătos
Ca un trandafir frumos !
La anu ' și la mulți ani !*

(Informator : un grup de colindătoare, 31 decembrie 1972)

2. DIN FUNDUL BRĂILEI

*Din fundul Brăilei,
Malor cu flori dalbe,
Pare soare că răsare.
Nu e soare răsărit,
Ci-i (Vasile) –mpodobit,
C-un cal bun cam bidiviu,
Șade-n apă pân' la brâu,
Și-n potmol pân' la genunchi
Și se judecă cu turcii,
Ca să treacă-n 'cești parte,
Că sunt case mai bogate
Și sunt fete mai frumoase.
Iar (Vasile) cel frumos
El să fie sănătos !*

(Informator : Geta Miu, 35 de ani, 1982)

3. DIN PRUNDURILE MĂRII

*Doamnele,
Din prundurile mării,
Din prundurile mării.
Doamnele,
Sus frunza mărunță,*

*Jos, umbra rotundă.
Cine s-atumbrește ?,
Cine s-atumbrește ?
Doi oști ungurești
Și trei românești.
Cele românești,
Ele domn că are.
Cele ungurești,
Alea domn că n-are.
Și noi de-om afla
De unu' (Ion),
Că e bun de domn,
Că e bun de domn.
- Dă-ni-l, taică, dă-ni-l !
Dă-ni-l, maică, dă-ni-l !
Dă-ni-l pe (Ion),
Că e bun de domn.
Taică-so că-l da,
Maică-sa nu vrea.
Că e mititel
Și e prosticel,
Armele de-a-ncinge,
Oști grele de-a-nfrânge.
- Dă-ni-l, taică, dă-ni-l !
Dă-ni-l, maică, dă-ni-l !
Că și noi avem
Tot ostaș bătrân.
Și l-om învăța
Haine de-a-mbrăca,
Cizme de-a-ncălța.
Armele de-a-ncinge,
Oști grele de-a-nfrânge.
Taică-so că-l da,
Maică-sa de-afla,
Furca-n brâu și-o lua,
Pe câmp alerga.
Ostași întâlnea,
De fiu întreba :
- Voi, ostașilor,
Nu cumva-ți văzut
De-ăl fiu al meu ?*

- O, maică bătrână,
Cu brâul de lână,
De l-om fi văzut,
Nu l-am cunoscut.
Înalt și sprâncenat
Și plin de vărsat.
Fețișoara lui,
Spuma laptelui,
Perișorul lui –
Pana corbului,
Ochișorii lui –
Mura câmpului,
Coaptă la răcoare,
Ne-atinsă de soare,
Coaptă la pământ,
Ne-atinsă de vânt.
Sprâncenele lui –
Două naparcele'
De coadă-nnodate,
De guri încleștate.
Călușorul lui –
Puiul zmeului.

(Informator : Violeta Mitu, 13 ani, 1985)

g) Colinde de tineri logodiți

1. SUB POALE DE MĂGURELE

*Sub poale de măgurele,
Malori cu florile dalbe,
Doarme, doarme cerbul negru.
Cerbul negru se sculară,
De rouă se scuturară,
Râuri mari că se făcură.
Rupse maluri, rupse dealuri,
Rupse grădini înflorite,
Cu flori albe presădite.
Le-am plătit de le-am sădit,
Să le am la logodit ;
Le-am plătit de le-am săpat,
Să le am la cununat.*

- Înnoată, cerbe, înnoată,
S-ajungem acasă-ndată,
C-avem frați de pregătit
Și surori de pregătit.

.....

La mulți ani !

(Informator : Marița Magarea, 72 de ani, 1987)

2. UMBLA, UMBLA SFÂNTUL SOARE

*Umbla, umbla sfântul soare,
Umbla, frate, să se-nsoare !*

*Umbla cerul și pământul,
Ca săgeata și ca vântul.*

*Pe toți caii oblojiți
Voi potriva n-o găsiți,
Pe Ileana Cosânzeana.*

*- Hai, (Leano), ne logodim,
C-amândoi ne potrivim*

*Și la stat și la purtat,
Și la drag de sărutat.*

La mulți ani !

(Informator : Elena I. Lungu și Mirela I. Rândașu, 16 ani,
1986)

h) Colinde religioase

1. COLINDUL SFÂNTULUI VASILE

Seara Sfântului Vasile,
Sfânt Vasile , Sfânt,
Seara Sfântului Vasile,
Sfânt Vasile, Sfânt !

Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ.

Numai floarea-soarelui
Şade-n poarta raiului

Şi-mi judecă florile
Ce-au facut miroasele.

Şi-a dat o ploaie cu vânt
Şi le-a culcat la pământ.

Şi-a dat o ploaie cu soare
Şi le-a sculat în picioare.

Ce folos că le-a sculat,
Căci mirosul tot le-a luat.

La mulţi ani fericiţi !

(Informatori: Roxana V. Jugănar, Dorina şi Ana V.
Olteanu, eleve, 31 decembrie 1993)

2. COLINDUL SFINŢILOR DE IARNĂ

Ale cui sunt 'ceste case
Oleroi, d'aleroi, Doamne !
Aşa-nalte şi frumoase,

Pe dinafar' poleite,
Prin 'năuntru zugrăvite ?

Dar în ele ce sunt puse ?
Mese, mese mari întinse.

Dar la mese cine şade?
Şade Sfânt - Sfântul Andrei.

După Sfânt- Sfântul Andrei,
Şade Sfântul Nicolae.

După Sfântul Nicolae,
Şade Sfânta Filofteia.

După Sfânta Filofteia,
Şade Moş Crăciun bătrân.

După Moş Crăciun bătrân,
Şade Sfânt-Sfântul Vasile.

După Sfânt-Sfântul Vasile,
Şade Sfânta Bobotează.

După Sfânta Bobotează,
Şade Sfânt-Sfântul Ion.

Crăciun fericit !

(Informator : Alina Clara N. Măceş, elevă în clasa a VII-a, 16 noiembrie 1983)

V. PLUGUŞORUL

Pluguşorul sau *Plugul* este, alături de *Sorcova*, cel mai popular obicei al Anului Nou, cunoscut de multă vreme, poate chiar de la *bădica Traian*.

Grupuri de şase-şapte băieţi sau flăcăi, având cu ei plug, buhai, bice de cânepa, clopoţei sau tălângi colindă satul pe la casele oamenilor, rostind vestita urare.

Buhaiul este un instrument muzical format dintr-un tub de lemn – o putinică sau o doniţă – înfundat la un capăt cu o piele de oaie, tăbăcita, bine întinsă, prin mijlocul căreia este introdusă o sfoară făcută din coadă de cal, având un nod mare la capătul interior pentru ca să nu iasă. Când cineva plimbă mâna strânsă şi umedă pe această funie, se produce un sunet asemănător cu mugetul taurului, ceea ce vrea să însemne că juncii trag din greu, gâfâind sau mugind de oboseală.

Plugul, care odinioară era un plug adevărat tras de *doisprezece boi*, devine astăzi simbolic, în miniatură, şi are prins la el un braduleţ împodobit cu beteală, hârtie colorată, globuleţe, steluţe, uneori chiar artificii.

Urarea este recitată de unul sau chiar de către toţi membrii grupului, prin rotaţie, fiecare câte un fragment, iar când se spune laitmotivul

*Ia mai mânaţi, măi !
Hăi, hăi !*

sau variantele acestuia, se strigă în cor prelung : *Hăăăăi! Hăăăăi !*, clopoței și tălângile sună puternic, bicele trosnesc, buhaiul este pus în funcțiune producând răgetul animalului care i-a dat numele, iar plugul este plimbat prin curtea gospodarului, simulându-se în acest fel aratul pământului.

Poezia reprezintă o adevărată sinteză a muncilor agricole : alegerea țarinei și aratul în *lungiș și-n curmeziș*, semănatul *cu grâu mărunt și grâu de vară*, seceratul, treieratul, măcinatul, cernutul făinii și pregătirea *colacilor*.

Pentru a-i înveseli pe ascultători și a-i atrage, textul inserează din loc în loc, mai ales la început și spre sfârșit, părți pline de umor, ca în orațiile de nuntă.

Ca să scoată în relief bogăția recoltelor, poetul popular împletește hiperbola cu personificarea :

*Iar afurisita de moară,
Când văzu atâta cară
Încărcate cu povară,
Puse coada pe spinare
Și plecă în lunca mare...*

sau asociază hiperbola cu comparația :

*Era-n pai ca trestia,
Era-n spic ca vrabia.*

Cuprinsul are tot atâtea părți câte lucrări agricole sunt, separate de laitmotivul specific, cu multe variante chiar în cadrul aceluiași text.

Obicei prin excelență agrar odinioară, astăzi a evoluat spre o adevărată sărbătoare a muncii adresată tuturor categoriilor sociale, numărul profesiunilor și ocupațiilor oamenilor fiind mult mai mare. Astfel că, în locul poeziei tradiționale care oglindea lucrarea pământului, apar aspecte de munca de pe șantiere, din uzine, fabrici, elogiile ale unor personalități sau frunțași în producție; iar în aceste situații denumirea de *Plugușor* se păstrează doar ca tradiție.

PLUGUȘOR

*Aho ! Aho !
Bună seara, bună gazdă!
Am venit la casa voastră.
Am venit ca să urăm ;
Nu știm unde să-mbrăzdăm :
În grădină sau în țăr'nă?
Unde v-ați luat de seamă?
În grădină ați arat,*

*Usturoi ați semănat,
Usturoi și pătrunjel,
Râma dracu' de purcel,
Da' nainte de Crăciun
Am să-i pun capul la fum
Și din trup să fac sarmale,
Să dau la plugari mâncare.*

Ia mai mânați, măi !

Hăi ! Hăi !

*Aho ! Aho ! Copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați :
S-a sculat mai an
Bădica Traian
Și-a-ncălecat
Pe-un cal învățat,
Cu numele de Graur,
Cu șaua de aur,
Cu frâul de mătase,
Cât vița de groasă,
Și în scări s-a ridicat,
Peste câmpuri s-a uitat
Să aleagă loc curat,
De arat și semănat.
S-a apucat într-o joi,
C-un plug cu doisprezece boi,
Boi bourei și în coadă codălbei,
Iar în frunte țintăței,
La urechi cu clopoței.*

Mânați, măi !

Hăi, hăi !

*Și-n curând s-au apucat
Câmpul neted de arat
Și s-au străduit să-l facă
Și mai neted ca pe-o apă.
Și l-au semănat,
În lungiș și-n curmeziș,
Cu grâu mărunt
Și grâu de vară;
Să dea Domnul să răsară!*

Până-n sară !

*La ureche clopoței,
La opincă zurgălăi,
Mânați, mări !
Hăi, hăi !*

*Trecu ziua, săptămâna,
Își umplu cu apă mâna
Și se duse ca să vadă
De i-a dat pământul roadă,
De e grâul încolțit,
De e spicul înverzit.
Era-n pai ca trestia,
Era-n spic ca vrabia.*

*Ia pocniți din bice, mări,
Și sunați din clopoței,
Mânați, mări !
Hăi, hăi !*

Vine acasă :

*- Mări muiere, mări femeie,
Grâul nostru o să pieie.
- Taci, bărbate,
Nu te-abate
De la rând a-ți fa păcate !
Mai bine du-te la Călin fieraru'
Care bate cu ciocanu'
Și fă douăsprezece seceri mărunțele
Pentru fete tinerele,
Și să faci una zimțoasă
Pentru o babă arțăgoasă
Ca vecina (Maria) ;
De arțăgoasa ce era,
Cu dreapta secera,
Cu stânga snopii lega
Și cu degetul cel mic
În căruță-i arunca.*

*La ureche, clopoței,
La opincă, zurgălăi,
Mânați, mări!
Hăi, hăi!*

*Și-n curând s-au apucat
De grâul au treierat*

*Pe arii bătute
Cu piatra de munte,
Cu iepe zăpăcite,
Cu aur potcovite,
Cu cai înaripați,
Cu argint împintenați
Și cu boi plāvani,
Ca și în alți ani.*

*Ia trosniți din bice, mări!
Să s-audă-n deal și-n văi
Și sunați din zurgălăi!
Mânați, măi flăcăi!
Hăi, hăi!*

*Și dacă grâu au treierat,
Încărcară până-n sară
Nouăzeci și nouă de cară
Și-au plecat la moară
(La Vlădești
Unde macini și nu plătești).
Iar afurisita de moară,
Când văzu atâtea cară
Încărcate cu povară,
Puse coada pe spinare
Și plecă în lunca mare,
Lunca mare frunze n-are ;
Lunca mică, frunza-i pică,
Și-n patru i se despică.
Iar moraru', meșter bun,
Cu ciorapi pestriți,
Cu luleaua-n dinți,
Ia un căuș de grăunțe
Și cu unul de tărățe
Și ... na ! na ! na , morișcă, na,
Vin' la tata de-i mânca !
Și mi-o prinde de dârlog,
Și mi-o-ntoarce drept în loc,
Și îi dă un pumn în șele,
Și mi-o pune pe măsele,
Și-i mai dă un pumn în splină,
Și mi-o pune pe făină.
Dar nu macină făina,*

*Ci aur și mărgăritari
Pentru dumneavoastră, boieri mari !
Ia trosniți din bice, măi,
Și sunați din zurgălăi,
Să s-audă-n munți și văi,
Mânați, măi,
Hăi, hăi!*

*Iar acasă jupânița gazdă
Se luă din cămară-n cămară
Până-ntr-a noua cămară
Și găsi o sită rară
Și-o aruncă pe ușă afară.
Se luă iar din cămară-n cămară
Și dete de o sită rară
Și-o aruncă pe ușă afară.
Se luă iar din cămară-n cămară,
Și dete de o sită deasă,
Sită deasă de mătasă,
Ca de nouă fete aleasă.
Se așeza, cernu făina,
O framânta
Și făcu colac mare și frumos
Cum e fața lui Christos,
Să-l mănânci, gazdă, sănătos!
Ia mai mânați, măi flăcăi!
Și sunați din zurgălăi,
Să sa-audă-n munți și văi,
Și-nc-o dată, măi flăcăi,
Hăi, hăi !*

*De urat am mai ura,
Dar ni-e c-om însera
Pe la curțile dumneavoastră,
Departa de bordeiele noastre,
Că noi avem bordeie
Făcute din paie de negară,
Suflă vântul ca afară,
Și cu ușa de rogoz,
Suflă vântul și-o dă jos.
Și nu suntem de ici-colea,
Ca să putem însera,
Suntem de la Ciuca-Muca*

*Unde se face mămliga cât nuca
Și-o păzesc doisprezece cu măciuca.
Unde pică fărămătura,
Dau și ei cu izbitura.
Mai suntem unii de pe la Curtea Veche
Unde măta streche
Și motanul înjură de cruce
Pentru o lingură de lapte dulce ;
Suntem unii de pe la Prislop
Unde-ngheața apa-n scoc
Și sarmalele pe foc.
Și-acum scoate, gazdă, colacul
Că uite-ți strică boii pragul !
La ureche, clopoței,
La opincă, zurgălăi,
Ia mai sunați, măi flăcăi,
Și pocniți din bice, măi,
Să s-audă-n munți și văi,
Mânați, măi !
Hăi, hăi !
Și-nc-o dată, măi flăcăi,
Cum e datina la noi.
Mânați, măi !
Hăi, hăi !*

(Informator : un grup de colindători, 31 decembrie 1967)

PLUGUȘOR NOU

*Aho! Aho! Copii și frați,
Stați puțin și nu mânați
Și cuvântul mi-ascultați!*

*Ia mai mânați, măi!
Și sunați din bice, măi!
Să se-audă peste văi,
Mânați, măăăi!*

*Am pornit cu voie bună,
După datina străbună,
Plugușorul năzdrăvan,
Cum am făcut an de an,*

*Și-am plecat să colindăm,
Pe la case să urăm
Viață lungă, sănătoasă,
Viață lungă și frumoasă
Celor mai buni dintre noi,
Care, ca niște eroi,
Au durat din frumusețe
Fapte mari și îndrăznețe.
Celor ce-au făcut lumini
Din țitei și din cărbuni.
Și-au ridicat peste ape
Zid de stele luminate
La Râșor și Lerești
Sus, pe Argeș, la Pitești.*

*Ia trosniți din bice, mări!
Și sunați din zurgălăi,
Să s-audă-n deal și-n vai!
Ia mai mânați, mări!
Hăi, hăi!*

*Și-am pornit să-l laudăm
Cu glas tare să-l cântăm
Pe cel care an de an
Păstrează de la Traian
Meseria de țaran
Și ne dă din munca lui
Aurul pământului:
Grâu cu spicu-ndestulat,
Porumb cu bobu-ncărcat,
Cartofi mari și sănătoși,
Struguri roșii și frumoși,
Măr cu gustul parfumat
Și în lumină scaldat.
Și ne crește zi de zi :
Turme, cirezi, herghelii.
Din Vlădești la Mihăești,
De la Rucăr la Costești,
De la Argeș, prin Muscel,
Și-n jos la Topoloveni,*

*Trageți plugul vestitor
De belșug, al tuturor!*

*Ia mai mânați, măi flăcăi,
Hăi, hăi!*

*Ia mai stați, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
C-am dat drumul vorbelor
S-aducă urare lor,
Celor care-au pus lumină
De putere în mașină
Și-au făcut să strălucească
Hărnicia românească,
Care-au făurit la strung
ARO de la Câmpulung
Și mașina de oraș
Nascută la Colibaș.,
Celor ce-mpletesc din fire
Confecțiile la Textile
Sau ne construiesc tărie
Pe cer de Petrochimie,
Celor ce durează case
Trainice, mari, frumoase.*

*Ia trosniți din bice, măi!
Și sunați din clopoței!
Mânați, măi!
Hăi, hăi!*

*Aho! Aho! Frați și voinici,
Ia mai stați și nu porniți,
Ca s-aducem o urare
Celor ce-au urcat spre soare
Cântul viu și luminat...
Și, acuma, la plecare,
Hai să facem o urare,
O urare de tărie
Pentru întreaga Românie.*

*Ia trosniți din bice, măi,
Să se-audă-n deal și-n văi
Și sunați din zurgălăi!
Mânați, măăăi!
Hăăăi! Hăăăi!*

(Informator : Ion Stroe, 41 de ani, 1985)

VI. CAPRA

Ca și *Plugușorul*, *Capra* este un obicei practicat numai de băieți, mai ales de flăcăi, și are o mare răspândire în Moldova.

Ceata este formată dintr-un număr fără soț de tineri – cel puțin cinci, dar de regulă șapte – mascați corespunzător rolului pe care îl joacă: boierul (sau cumpărătorul), țiganul (sau vânzătorul, adică proprietarul animalului), mutul, doctorul, capra, iar ceilalți poartă clopote, zurgălăi, tobe ; uneori sunt însoțiți de lăutari.

În centrul atenției se află *masca* reprezentând animalul care a dat denumirea obiceiului : capul, precum cel natural, se sprijină pe un picior de lemn ținut de jucătorul care, acoperit cu piei naturale, scoarțe sau sarici, formează corpul caprei ; sub bot are o mandibulă de scândura care prezintă un dispozitiv prin a cărui manevrare scoate un clămpănit în funcție de ritmul cântecului; în vârful cornițelor se agață ciucuri și zurgălăi, iar peste tot atârnă fire de beteală și hârtie colorata.

Ajunși la poarta gospodarului, colindătorii strigă: - *Primiți capra ?* și, după confirmare, intră în curte, intonând unul-două cântece, de obicei cu adresa: *ca pentru nenea Gheorghiuță sau nea Vasilică*.

Melodiile sunt însoțite de bătăile tobelor și clinchetul clopoțelilor, iar mișcările *caprei* le imită pe cele ale animalului din realitate : mersul obișnuit *la pădure*, ridicatul în două picioare, săritul sau împunsul.

Urmează o scenetă scurtă care are un caracter comic și reprezintă aspectul *târguiei* între vânzătorii și cumpărătorii de animale; întâlnim aici, în germene, motivul prefacerii în mort și al învierii (împletit cu bocetul).

În încheiere se cânta de bucurie versuri inspirate din realitatea satului :

*De când mama m-a facut,
Numai capre am păscut.*

Refrenul, după fiecare vers, conține denumirea hranei caprelor – frunza, iarba – și are aspect onomatopeic, simulând mersul crescendo, de la mișcarea sacadată și lentă – *marli!, darli!* – spre iuțeală – *titiriza!* – și săritură – *hop!, hop, hop! și tur!, tur!, tur!*

Cântecul, în final, este un dialog între pastor și lupul care nu putea să lipsească, reprezentând forța răului.

Atmosfera de joc și cântec este întreținută de scâlămbăielile mutului, personaj prin excelență comic, care are și funcția de *casier* al grupului de colindători, el strângând darurile: colaci, covrigi, țuică, vin și, de cele mai multe ori, bani.

Ca formă populară de joc dramatic, obiceiul este înrudit cu jocurile de măști, frecvente în Maramureș în aceeași perioadă a schimbării anului.

Originea lui este legată de practici vechi, păgâne, *săvârșite astăzi în toată splendoarea lor, fără să mai aibă ceva din aspectul lor magic sau din legătura cu condițiile economice și sociale care le-au generat, accentuându-se caracterul dominant de petrecere, distracție*⁷.

1. CÂNTEC

*Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Că numai zahăr ți-oi da,
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța !
Asta-i capra din pădure,
A fost la cules de mure,
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța !*

2. CÂNTEC

*Joacă, joacă, măi căpriță,
Că pentru nenea Gheorghită,
La mulți ani să ne trăiască,
Familia să-nflorească,
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța !
Joacă capra mai cu haz
Și aduce-i belșug în cas'.
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța!*

*Joacă, joacă-ntr-un picior,
Pentru domnu-nvățător*

*Și urează-i sănătate,
Să-nvețe copiii carte,
Ța, ța, ța, căpriță, ța!*

*Joacă capra-ntr-o opincă,
Ca pentru nenea Ionică,
Să destupe un butoi,
Să ne mai dea câte-un țoi,
Ța, ța, ța, căpriță, ța!*

*Foaie verde și-o sipică,
Să trăiești, nea Vasilică,
Zile multe să trăiești,
În brigadă să muncești,
Ța, ța, ța, căpriță, ța !*

*Asta-i capra din Vlădești,
Când o vezi te-nveselești ;
Pe la câți ea a trecut,
Multe urări a făcut,
Care s-au îndeplinit
Însutit și înmiit.
Ța, ța, ța, căpriță, ța!*

3. CÂNTEC

*Pleacă capra la pădure,
Să culeagă fragi și mure.
Ța, ța, ța, căpriță, ța!
Fragi și mure n-a găsit,
Caprii-i arde de iubit,
Ța, ța, ța, căpriță, ța!*

4. TEATRUL POPULAR

După ce se cântă unul sau chiar toate cântecele de mai sus are loc următoarea scenetă:

Boierul : - *De vânzare ți-e capra, măi țigane?*

Tiganul : - *De vânzare, cucoane!*

- *Și cât ceri pe ea, țigane?*

- *Două mii și-un leu, cucoane!*

- Două mii ți-oi da, țișane!
- Nu, cucoane! Două mii și-un leu!
Două mii le duc babei acasă
Și un leu îl opresc eu;
C-așa-i bafta țișanească,
C-un leu să se pricopsească.
- E prea scumpă, măi țișane!
- Nu, că am copii, cucoane!
- Dar n-oi fi având prea mulți, țișane!
- Douăzeci și opt, cucoane:

Doi la oi,
Doi la boi,
Doi cu tata la cimpoi ;
Doi în car,
Doi sub car,
Doi călare pe măgar,
Doi în pat,
Doi sub pat,
Doi cu tata la arat;
Doi în brațe,
Doi în mațe,
Doi pitiți pe sub corcoate;
Și Săftica și Mândica,
Și Matei , și Garoftei
Stau la foc că-s mititei !
- Lapte are, măi țișane?
- O vadră plină, cucoane!
- Câți iezi face, măi țișane?
- Doi, trei sau patru, cucoane.
- E bolnavă, măi țișane?
- Îi sănătoasă tun, cucoane!

Cumpărătorul (boierul) mângâie capra care nu vrea să stea. De aceea îi dă cu piciorul și capra cade, prefăcându-se moartă.

Țiganul : - *Mi-ai omorât capra, cucoane!*

Boierul : - *Se preface, măi țișane!*

Țiganul se roagă de capră să învie :

- *Scoli, căprița mea,*
Că iarbă ți-oi da!
M-oi duce-n pădure,
Ți-oi aduce mure
Și frunzulițe verzi,

Numa' să-nviezi!

În acest timp sosește doctorul, chemat de unul dintre ceilalți membri ai cetei.

Țiganul, proprietarul caprei, se roagă de el :

- Doctore, eu te-aș ruga

Înviaza-mi capra mea!

Doctorul o consultă, îi face tratamentul necesar, iar țiganul o bocește:

- Scoli, căprița mea,

Că miere ți-oi da,

Te-oi duce în pădure

La fragi și la mure!

Capra învie și toți cântă bucueroși (uneori acompaniați de lăutari).

5. CÂNTEC

M-a trimis mama la capre,

Marli!, Darli!, Titiriza!, iarba, frunza,

Hop!, hop!, hop! și tur!, tur!, tur!

De când mama m-a făcut,

Numai capre am păscut.

Prin pădure tot mergând

Și de capre întrebând,

Tot mergând eu prin pădure,

Mă-ntâlnii c-un lup la mure :

- Bună ziua, lupule,

N-ai văzut caprele mele?

- Le-am văzut, măi băiețele,

Colea-n vale în vâlcele,

Plină mi-e burta de ele.

La anu' și la mulți ani !

(Informator : grupuri de colindători,

31decembrie 1986)

VII. VASALCA (VASILCA)

Originea obiceiului, atestat documentar pentru prima dată în 1883⁸, poate fi legată de faptul că de sărbători, în apropierea zilei Sfântului Vasile, la romani a intrat în tradiție tăierea porcului, care se face după un anumit ceremonial. În sprijinul acestei idei pledează denumirea de *Vasilca* sau *Vasalca*, provenită prin sincopare din diminutivul *Vasilica* și de la faptul ca tinerii colindători poartă o mască zoomorfă simbolizând *capul unei scroafe, împodobit cu foi naturale și flori artificiale, cu panglice și verdețuri de mâncare, puse pe o tavă în fața unei oglinzi. A umbla cu dânsa – fie în ajunul Anului Nou, fie în dimineața zilei de 1 ianuarie – se zice a umbla cu Vasilca*⁹

Ceata colindătorilor este formată din 8-10 sau mai mulți băieți și fete, în vârsta de 10-20 de ani, îmbracați în costume naționale, care, de cele mai multe ori acompaniați de lăutari, colindă satul din casă în casă, cântând versuri specifice, dintre care puține au ajuns a fi consemnate; aceasta poate și datorită faptului că obiceiul a fost practicat mai mult de țigani, dar și pentru că, puțin viabil, mai productiv în secolul trecut, după primul război mondial abia mai este semnalat.

Cei doi informatori care ne-au furnizat versurile (inclusiv melodiile) și datele referitoare la acest obicei și-l amintesc din timpul copilăriei lor pe care și-au petrecut-o în alte localități ale Muscelului. În Vlădești, probabil că a dispărut de acum un secol, de vreme ce bătrânii care astăzi au peste 90 de ani nu au putut să ne dea nici o informație despre așa ceva.

Cântecele spun ca *Vasilca* se află în fața judecății unde dă explicații motivând de ce s-a *umflat* atât de mult încât a crăpat. După ce a mâncat jir și ghindă la munte, *lătarele* mai la vale și pește sărat la baltă, a intrat prin grădini unde a fost prinsă, tăiată și împărțită în bucăți. Căpățâna a fost luată de colindători și împodobită, au adus-o la casa gospodarului care trebuie să-i răsplătească

C-un colac de grâu curat

Și c-un galben neschimbat.

Ca modalități de expunere, textele sunt narațiuni în versuri întrerupte de dialogul purtat de *Vasilca* și cei ce se află la masa judecății, asociate cu melodiile nemaipomenit de frumoase, târăgănite, într-o gamă minoră, formează un tot încheșat și, plasate în contextul sărbătorilor de iarnă, îmbogățesc sfera spirituală a poporului nostru.

1. VASALCA

- *Și, văleu, Vasalco, fă,
Ce-ai mâncat de te-ai umflat?
Domnilor și domni din cer!
Și așa mi te-ai crăpat?*

- *Sus la munte m-am urcat,
Jir și ghindă am mâncat
Și așa de m-am crăpat.*

*Mai la vale am coborât,
Lătorele- am înghițit
Și-așa grasă m-am făcut.*

*Jos la baltă m-am lăsat
Și-am mâncat pește sărat ;
Și de-aceea m-am crăpat.*

.....
*Mirosându-i unturica,
Hop! A venit și pisica.
Ne-ajungându-ne slănina,
Am șterpelit și găina;*

*Și-acum având copilași,
Ajutați pe zlătărași,
Dați-le gologani,
Să trăiți întru mulți ani !*

(Informator : Nicolae Diaconu, 44 de ani, 1967)

2. VASILCA

*Doarme-și, doarme-și doi boieri,
Doamnele , domn din ceruri,
Cu lămâi la căpătâi,
La picioare, măr din floare.
Mi-este o masă mare întinsă,
Dar la masă cine-mi șade?
Șade bunul Dumnezeu.
Lângă bunul Dumnezeu
Șade bătrânul Crăciun.*

*Lângă bătrânul Crăciun
Şade Sfânt, Sfântul Vasile.
Lângă Sfânt, Sfântul Vasile
Şade Sfânt, Sfântul Ion,
Şade sfinţi de-ai cerului
Şi judecă pe Vasil', Vasil' loi, loi:
(Se schimbă melodia)
- Unde-ai fost, unde-ai iernat,
Vasil', Vasil' loi, loi,
De așa te-ai îngrășat?
- Sus la munte am iernat,
De așa m-am îngrășat,
Jos, mai jos m-am coborât,
Apă rece am băut,
În grădină am intrat,
Ceapă verde am mâncat,
Romanii că m-au simțit
Și pe mine au tăbărât,
Unii cu topoarele,
Alții cu cuțitele '
Într-un colț m-au încolțit,
Dupa ceafă m-au lovit,
M-au tăiat și m-au pârlit
Între ei m-au împărțit;
Unii au luat slănina,
Noi luarăm căpățâna,
Pe o tavă o puserăm
Și frumos o-mpodobirăm
Cu mărgelile, cu cercei
Și salbă de ghiocei.*

În final se recită în cor urarea:

*Și-am venit la casa voastră:
- La mulți ani din partea noastră,
Pe Vasilca s-auziți,
Pe noi să ne dăruiți
C-un colac de grâu curat
Și c-un galben neschimbat!*

(Informator : Stela Manea, 56 de ani, 1987)

1. **Steluța Popa** – Obiceiuri de iarnă, Editura muzicală, București, 1981, pag. 9.
2. **Adriana Rujan, Costin Alexandrescu** – Colinde și obiceiuri de iarnă din Argeș-Muscel, Centrul creației populare, Pitești, Editura Paralela 45, pag. XIV.
3. **G. Dem. Teodorescu** – Încercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri ale poporului român, București, 1874, pag. 63-66.
4. **G. Dem. Teodorescu** – Poezii populare române, Editura Minerva, București, 1982, pag. 182.
5. **Dimitrie Cantemir** – Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor, Editura Albatros, București, 1981, pag. 94-95.
6. Dicționarul limbii române moderne, Editura Academiei R. P. R. , București, 1958.
7. **Barbu Theodorescu, Octav Păun** – Folclor literar românesc, Editura Didactică și Pedagogică, 1964, pag. 98.
8. **G. Dem. Teodorescu** – Op. cit. pag. 154.
9. Ibidem, pag. 153.